

Insatser för grön infrastruktur

Drivansvarig myndighet: Naturvårdsverket

Medverkande myndigheter: Skogsstyrelsen, Havs- och vattenmyndigheten, Riksantikvarieämbetet, länsstyrelserna, Sveriges geologiska undersökning, Trafikverket, Jordbruksverket och Boverket.

Medverkande myndigheter utanför rådet: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Fortifikationsverket, SMHI, Statens fastighetsverk och ett flertal lärosäten.

Bakgrund

IPBES¹ har konstaterat att tillståndet för världens biologiska mångfald och ekosystemtjänster är alarmerande. Tillståndet för flera arter och naturtyper i Sverige är allvarligt. För att samverka kring dessa frågor initierade Miljömålsrådet år 2019 detta programområde.

Syfte

Att öka takten i genomförandet av åtgärder för grön infrastruktur. Det kräver samverkan, delaktighet och en kraftsamling för att komma framåt i frågor som är lämpliga att hantera på nationell nivå.

Mål

- Att insatserna stärker och bevarar en väl fungerande grön infrastruktur där arter har möjlighet att använda landskapets miljöer och sprida sig mellan dem. Mätbara resultat ska finnas senast 2030. Insatserna ska också möjliggöra ett hållbart brukande.
- En ökad samsyn, samverkan och inriktning på synergier i arbetet med grön infrastruktur.
- Bidra till att möjliggöra en ökad takt i genomförandet av åtgärder enligt de regionala handlingsplanerna.

Koppling till miljömål och andra samhällsmål

Programområdet kopplar till flera miljö kvalitetsmål, till exempel Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, Levande sjöar och vattendrag, Myllrande våtmarker, Ett rikt växt- och djurliv, Grundvatten av god kvalitet, En storslagen fjällmiljö, Begränsad klimatpåverkan och Generationsmålet. Flera av de globala hållbarhetsmålen har samband med programområdet, främst Ekosystem & biologisk mångfald (mål 15). Synergier finns till mål för friluftsliv och turistnäringen, samt kulturmiljö. Konflikter, men även synergier, finns gentemot försörjningsintressen till exempel avseende areella näringar, grundvatten, energi, grus- och bergmaterial, samt gruvnäring.

Delområden - genomförande, resultat och vidare arbete

Arbetet inom programområdet har bedrivits i flera projekt. En samverkansåtgärd har ingått i programområdet.

---

¹ [IPBES webbplats](#) | [IPBES sekretariat](#)

Projekt om att utarbeta förslag till etappmål för grön infrastruktur

Projektet syftade till att ta fram förslag till etappmål som möjliggör att miljömålen uppnås snabbare. Samverkan och förankring har skett med rådets myndigheter och med andra berörda aktörer. Vid workshops utarbetades förslag. Förslag om fyra nya etappmål lämnades till regeringen i Miljömålsrådets årsrapport 2021². Drivansvarig myndighet: Naturvårdsverket.

Projekt om skötsel och restaurering av våtmarker och sötvattensmiljöer

Syftet har varit att föra en dialog om åtgärdsarbetet i våtmarker och sötvattensmiljöer för att stärka grön infrastruktur. Ett mål har varit att ta fram en bild av hur arbetet bedrivs och vilka olika åtgärder och aktiviteter som pågår.

Vid flera tematiskt workshops, med en bred aktörsgrupp, har behov kartlagts och förslag utvecklats. Synergier och samarbeten diskuterades. I en slutrapport presenteras ett antal förslag som omfattar tillämpning av ett holistiskt perspektiv i åtgärdsarbetet, fortsatt myndighetsarbete med grön infrastruktur som arbetsområde, stärkt tvärsektorieell nationell samordning för att möta nya EU-mål, regionala handlingsplaner för grön infrastruktur som underlag för åtgärdsarbetet, samt rådgivare med avrinningsområdesperspektiv som stödjer markägare och andra aktörer. Fortsatt arbete sker inom myndigheterna enskilt eller i samverkan. Drivansvariga myndigheter: Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket.

Projekt om att utveckla juridiska styrmedel gällande viss vattenverksamhet

Projektet omfattar det rättsliga regelverket för de åtgärder som vidtas/har vidtagits för att skydda mot vatten. Sedan regelverkets tillkomst värderas ekosystemtjänster och geotjänster högre och det finns ny kunskap om miljöpåverkan.

Arbetet inleddes med en styrmedelsanalys för att avgränsa arbetet. Det resulterade i att prioritera arbete med begreppet markavvattning och dess avgränsning, nytt system för prövning av markavvattning, omprövning av markavvattning, samt analys av juridiska utmaningar för anläggning och restaurering av våtmarker. Eftersom det saknades förutsättningar att slutföra projektet avslutades det i förtid. Omhändertagande av projektets resultat och fortsatt arbete sker inom programrådets projekt om en nationell strategi för natur- och kulturvårdande skötsel av skogar som förvaltas med naturvårdsmål. Projektets resultat kommer även att omhändertas i samverkansformer som till exempel Våtmarkssatsningen och Naturvårdsverkets interna uppdrag Uppdaterade miljöbalkstillstånd. Drivansvarig myndighet: Naturvårdsverket.

Projekt om ett mer variationsrikt skogsbruk

Projektets syfte har varit att öka intresset, kunskapen och engagemanget för ett mer variationsrikt skogsbruk med ökade inslag av lövträd/lövskogar, mer hyggesfria metoder och mer skapande av naturvärden i brukad skog, samt mer skapande och nyttjande av kulturvärden.

---

² [Miljömålsrådets årsrapport inklusive förslag till regeringen 2021 \(sverigesmiljomal.se\)](https://www.miljomal.se/arsrapport-2021)

Cirka 35 organisationer från skogssektorn, myndigheter, ideella föreningar och universitet har medverkat i arbetet. Arbetet har bland annat resulterat i en plattform för bred dialog och informationsutbyte om variationsrikt skogsbruk och insatser för kunskaphöjning, dialog och erfarenhetsutbyte (sju kunskapsseminarier och tre workshops, start av fyra arbetsgrupper och genomförande av 13 exkursioner spridda över landet). Ett faktablad har tagits fram om aktiva naturvårdsåtgärder i brukad skog. Två faktablad om hyggesfritt skogsbruk, respektive lövträd, tas fram under 2023. Projektet slutrapporteras i våren 2023. Arbetet kommer att fortsätta och utvecklas i Skogsstyrelsens verksamhet och i de deltagande organisationernas arbete. Drivansvarig myndighet: Skogsstyrelsen.

Projekt om en nationell strategi för natur- och kulturvårdande skötsel av skogar som förvaltas med naturvårdsmål

Projektets mål är att i samverkan med berörda aktörer ta fram en nationell strategi för natur- och kulturvårdande skötsel i skogar som förvaltas med naturvårdsmål. Detta omfattar skog både i formellt skyddade områden och i skogsbrukets frivilliga avsättningar. Strategin ska utgöra ett underlag för att prioritera åtgärder som bidrar till en gynnsam bevarandestatus för arter och naturtyper, samt stärker arternas spridningsmöjligheter inom skogslandskapets gröna infrastruktur.

Samverkan har skett med myndigheter, skogsnäringen och intresseorganisationer. Det breda deltagandet har medfört goda förutsättningar att få med de samlade behoven och möjligheterna i både frivilligt och formellt skyddade skogar. Ett stort antal kunskapsseminarier, workshops, expertsamtal med forskare och erfarna praktiker, exkursioner och möten har genomförts för att ta fram och knyta ihop alla projektets delar till en sammanhållen strategi. Under våren 2023 pågår arbete med avstämning, dialog och förankring för framtagande av en remissversion. En remiss planeras våren 2023 och därefter avses strategin beslutas av huvudansvariga myndigheter. Därefter vidtar genomförandearbetet. Drivansvariga myndigheter: Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket.

Projekt om ekosystemtjänster i fysisk planering

Syftet har varit att i samverkan fortsätta utveckla länsstyrelsernas och de nationella myndigheternas arbete med att integrera ekosystemtjänster i verksamheten. Detta parallellt med ett utforskande och klargörande av ansvarsfördelning och synergimöjligheter mellan olika sakområden.

Projektet har tydliggjort behov av fortsatt samverkan om ekosystemtjänster på nationell nivå samt förberett ett utkast till regeringsuppdrag om statusbedömning av ekosystemtjänster i olika naturtyper. Insatser har gjorts för att skapa ett ändamålsenligt underlag för den nationella samordningen av arbetet med och ansvaret för ekosystemtjänster, bland annat en workshop om ansvarsfördelningen mellan myndigheterna. Informations- och dialogmöten om ekosystemtjänster rörande odlingslandskapet (Jordbruksverket), geosystemtjänster (SGU) respektive behovet av vägledning för arbetet med ekosystemtjänster (Naturvårdsverket) har genomförts. Projektet slutrapporteras våren 2023. Fortsatt arbete sker inom myndigheterna enskilt eller i samverkan. Drivansvarig myndighet: Länsstyrelserna.

Samverkansåtgärd om utveckling av indikatorer och beskrivningar för funktionell grön infrastruktur

För att kunna utvärdera om de insatser som görs för att bevara och stärka den gröna infrastrukturen är tillräckliga behövs indikatorer och beskrivningar för när en funktionell grön infrastruktur har uppnåtts för olika naturtyper. Åtgärdens syfte har varit att ta fram bättre underlag för arbetet med att tillgodose detta behov.

Inom åtgärden har tre kunskapsseminarier anordnats i samarbete med forskare inom områdena urban grön infrastruktur (SLU Alnarp), funktionell grön infrastruktur i hav och sötvatten (Havsmiljöinstitutet) och funktionell grön infrastruktur (ArtDatabanken). Rapporter med resultaten från seminarierna publiceras och presenteras våren 2023. Det finns behov av fortsatt samverkan mellan länsstyrelserna och nationella myndigheter. En fortsättning av samverkan förbereds för perioden 2023 – 2025 och planeras drivas av länsstyrelserna. Drivansvarig myndighet: Länsstyrelserna.

Uppfyllelse av programområdets syfte och mål

Dialog, samverkan, delaktighet, förankring, kunskapshöjning, samt erfarenhets- och informationsutbyte har varit viktiga ledord i arbetet med programområdet. Drivansvariga och medverkande myndigheter har tagit sig an arbetet med entusiasm. Insatserna i programområdets projekt har varit omfattande och varierande och involverat ett stort antal myndigheter, lärosäten, branschföreträdare, brukare och intresseorganisationer. Naturvårdsverkets bedömning är att arbetet inom programområdet har och kommer, i enlighet med programområdets syfte, att öka takten i genomförandet av åtgärder för grön infrastruktur. Målen bedöms ha uppfyllts.
